

Årets P Schönströms stipendium för studerande döv ungdom gick till Wilma

30 november 2023

Foto: Wilma Björck

Stiftelsen P Schönström brukar tilldela ett stipendium till en döv student varje höst. Fondens syfte är att uppmuntra döva ungdomar till att läsa en högre utbildning. För att bli tilldelad stipendiet ska stiftelsens styrelse få kandidatförslag och information från olika källor. Det enda kravet är att det ska vara en döv studerande person, allra helst akademiker.

Årets stipendium gick till Wilma Björck, 24 år, som läser Kandidatprogrammet i kemi vid Stockholms universitet just nu. Hon har som mål att ta examen under 2024. Wilma fick motta stipendiet på 30 000 kr och diplommet "Fågeln" vid Stockholms Dövas Förenings föreningsmöte den 25 november.

Vi på Teckenrapport har kontaktat Wilma och frågat hur det kändes och vad hon planerar att göra med stipendiet. Hon svarade att det kändes väldigt roligt och lite överkligt. Hon är tacksam över att få beröm för det hon har gjort. Stipendiet motiverar henne till att ta examen. Hon avslutar med att säga att hon planerar att spara pengarna till hennes framtida projekt, bland annat ett eget hudvårdsmärke.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Snart premiär av SVT:s julkalender

30 november 2023

Foto: Johan Paulin/SVT

I år heter SVT:s julkalender Trolltider - legenden om bergatrollet. Tittarna

får följa med in till en magisk trollvärld där bergatrollet, enligt legenden härskade för längesedan och spred kaos. De fyra folken trollen, feerna, häxorna och människorna lyckades tillsammans få bergatrollet att somna med hjälp av en magisk bärnsten. En dag hittar en människa stenen och tar den, varpå magin bryts. Människan Saga och trollet Love går ihop och försöker leta efter stenen. Årets julkalender teckenspråksöversätts i år av tre aktörer; Joel Kankkonen, Jade Osbeck och Mona Riis. Teckenrapport har träffat två av dem.

Joel och Jade berättar för Teckenrapport om utmaningarna i översättningsarbetet, både vad gäller språket och tajmingen. Just i år är det extra svårt att veta hur alla ord med *troll* i ska översättas. Jade tar upp exemplet trolldryck – syftas det på trollen som figurer eller troll som magi? Och tvärtom, bergatrollet och stentrollen blir samma tecken men betyder olika saker.

Andra utmaningar är att skifta mellan karaktärerna och deras personligheter och drag då snabba ordväxlingar sker i programmen, samtidigt som vi inte får alla avsnitten samtidigt och därför inte vet hur det slutar när vi börjar spela in, berättar Joel.

Den teckenspråksöversatta Julkalendern sänds på SVT 1 varje dag mellan den 1-24 december kl 10:20 på vardagar och kl 09:00 på helger. Dessutom finns avsnitten tillgängliga på SVT Play med ett nytt avsnitt varje dag ända fram till julafton.

Maria Norberg

nyhet@teckenbro.com

Döv familjemamma skapar prisbelönt kök

30 november 2023

Foto: Yahoo news

I norra Derbyshire skapade en döv mamma en inspirerande matplats med

öppen planlösning i köket så att hennes döva familj kunde kommunicera medan hon diskar eller lagar mat. Hon har vunnit särskilt erkännande i en nationell tävling, Wayfairs första Roomover of the year Awards.

Joanna Holmes-Brangaghan, 40, vann särskilt erkännande och en personlig trofé, samt 250 pund i Wayfair-kuponger för sitt framstående bidrag.

Joanna, en make-up artist och servicearbetare för döva och synskadade vuxna, har gradvis renoverat sitt hem för att bättre passa hennes familjs behov. Det gamla köket var otillräckligt och trångt, vilket hindrade kommunikationen för hennes döva familj. Hon beslutade sig för att byta plats på köket och vardagsrummet för att skapa en öppen planlösning och ge familjen en mer visuell miljö för att underlätta interaktion.

För att förverkliga denna vision bytte Joanna ut köket och vardagsrummet, skapade utrymme för Storbritanniens mest älskade varumärktspis och tog bort en öppen spis som tidigare begränsade utrymmet. Den omgjorda designen tillät en varmare och mer öppen atmosfär, vilket gjorde matlagning och familjeinteraktion mer tillfredsställande.

Joanna, som inte avslöjade kostnaderna för renoveringen, delade några råd för dem som funderar på liknande projekt. Hon uppmanade till att följa drömmar och magkänsla, och att inte ge upp trots eventuella kostnader. Hon betonade vikten av att jämföra priser, utforska begagnat eller utförsäljning, och överväga möjligheten att återanvända eller skapa egna lösningar.

Joanna säger att hon älskar den nya varma och mysiga looken i sitt kök och vardagsrum, som skapar en avslappnad atmosfär, särskilt på kvällen med ljusslingor som ger illusionen av att befinna sig i en skog med eldflugor omkring. Hon uttryckte sin glädje över priset från Wayfair och nämnde att det kom vid en perfekt tidpunkt när hon planerar att renovera tvättstugan.

Dee Fontenot, Wayfairs stilrådgivare och medlem av juryn, lyfte den höga nivån av kreativitet och passion som tydligt visades av alla deltagare i tävlingen. Människor lägger ner mycket tid, energi och omsorg på att skapa hem som är unika och älskade av dem berättade hon.

Tine Hedin

Enya har tagit 17 personliga rekord under 2023

30 november 2023

Foto: Mari-Anne Kojic

Tävlingen i Triumfglass-spelen i Örebro under helgen har resulterat i att Enya Kojic, 13 år, har satt flera personliga rekord och till och med slagit ett svenskt rekord.

I Triumfglass-spelen tävlade Enya i F15-klassen, trots att hon egentligen tillhör F14. Hennes första lopp var på 60 meter. I sitt heat kom hon på andra plats och satte genast ett nytt personbästa. I finalen lyckades hon springa en hundradels sekund snabbare och förbättrade återigen sitt personliga rekord.

På 200 meter fick Enya tävla i F16-klassen. Innan loppet höll hennes syster, Alva, svenskt rekord med tiden 28.72 sekunder, satt den 19 november 2016. Enya lyckades korsa mållinjen på 28.70 sekunder och kunde därmed slå sin systers sju år gamla rekord.

Under året har Enya tagit personliga rekord hela 17 gånger och satt två svenska rekord för F16-klassen.

Av alla lopp Enya tävlade i satte hon personliga rekord i 90 % av dem. För första gången kommer hennes resultat att registreras i friidrottsstatistiken, eftersom reglerna säger att resultaten inte kan rapporteras tidigare än åldersklasserna F14 och P14.

Kenny Åkesson

ASL är Yales tredje populäraste språk

30 november 2023

Foto: Yale University

Våren 2018 introducerades amerikanskt teckenspråk, ASL, vid Yale universitet i USA. Sedan dess har ASL vuxit och blivit det tredje populäraste språket på Yale, med över 200 studenter inskrivna i ASL-kurser denna termin. Vid starten för fem år sedan hade kursen 20 studenter, men nu i höst är de uppe i 257.

”ASL är ett vackert och uttrycksfullt språk som fångar intresset hos många”, säger Zen Mompremier, en ASL-ektor. Kursen rankas nu som det tredje mest populära språket. För att möta det ökande intresset har antalet kursledare och klasser ökat, och programmet inkluderar nu även en nivå fem-kurs. Yale erbjuder under denna hösttermin 15 olika ASL-klasser, nio på nivå ett och sex på nivå tre. Till vårterminen erbjuds tio på nivå två och en på nivå fem.

Tillväxten speglar nationella trender, enligt Modern Language Association, som ser att ASL-studier ökat i popularitet i hela landet. Andra universitet som Harvard och Princeton har också sett en ökad efterfrågan på ASL-kurser. Enligt Dean Tamar Gendler vid konst- och vetenskapsfakulteten på Yale, lockar nyfikenheten om språk och samhälle studenter till att studera ASL. Det är flera faktorer som påverkar att ASL-studier blivit populära. Bland annat personliga anknytningar till döva och hörselskadade, en strävan efter att skapa ett mer inkluderande samhälle samt en strävan att göra hälsovården och undervisningen mer tillgänglig. Det intygar en av studenterna, Margarita Blackwood, som berättar att hon och hennes studiekamrater ser ASL som en resurs inom sina framtida yrkesområden, som ljudteknik på scen eller medicin.

Mona Riis

nyhet@teckenbro.com

Utredare föreslår undantag för döva från språkprov för nyanlända

30 november 2023

Foto: Adobe stock

Regeringens plan att införa ett språkkrav för nyanlända år 2027 möter utmaningar när det gäller personer med hörselnedsättning. En särskild utredare, Fredrik Fries, föreslår nu därför ett undantag för döva och hörselskadade från det kommande språkprovet för dem som ansöker om permanent uppehållstillstånd (PUT).

För att skapa bättre anställningsmöjligheter och främja integrationen föreslås ett krav på språk- och samhällsorienteringsprov för medborgarskap. Något som ligger i linje med andra europeiska länder. Att behärska språket anses inte bara vara viktigt för arbetsmöjligheterna utan också för att kunna förstå och ta ansvar som medborgare. En kännedom om Sverige och dess värderingar anses vara nyckeln till en starkare samhällsgemenskap och bättre integration.

Utredaren Fredrik Fries förklarar att den föreslagna hörförståelsedelen i provets språkdel är utformad utifrån tanken att många lättare kan lära sig att förstå talad svenska jämfört med skriven svenska. Dock erkänner Fredrik de naturliga svårigheterna detta medför för döva och hörselskadade personer. För den del av provet som testar kunskaper i samhällsorientering är det ännu oklart om alla döva kommer att beviljas undantag. Förslaget nämner att vissa döva kan behöva en längre inlärningsprocess för både språk och samhällskunskap, berättar Fredrik.

SVT:s program 15 minuter på teckenspråk diskuterade om detta språk- och medborgarskapstest i sin senaste sändning den 20 november. SDR:s intressepolitiska handläggare Elias Tebibel berättade i programmet att SDR har arbetat för att ge utredaren kunskaper i dövas olika förutsättningar gällande språkinläring i hemlandet och även i Sverige. Något som enligt Elias verkar ha gett resultat.

Utredningen föreslår att döva och hörselskadade personer kan skicka in ett intyg

som gör att de kan undantas från just hörförståelsetestet. Utredningen har också bedömt att man inte kan använda sig av teckenspråkstolk i testet då det inte blir rättvist tolkat samt att det inte är aktuellt med test av teckenspråkskunskaper. Man inför hellre undantag i kunskapstestet.

Mona Riis

nyhet@teckenbro.com

NKJT:s Ljusmanifestation

30 november 2023

Foto: Mia Modig

Styrelsen för NKJT, Nationella Kvinnojour på teckenspråk, deltog i en Ljusmanifestation den 25 november för att uppmärksamma de mördade kvinnor som är döva, hörselskadade och dövblinda samt CODA i anslutning till internationella dagen för avskaffande av våld mot kvinnor och barn.

Den internationella dagen stiftades till minne för systrarna Mirabel från Dominikanska republiken som lönnmördades av landets diktator. Systrarna kämpade för ett fritt land och blev martyrer efter sin död. Systrarna blev även symbolen för mäns våld mot kvinnor och barn.

NKJTs styrelse kom till Solidaritetshuset där ordföranden, Camilla Lindahl, höll ett tal, tände ljus och styrelsemedlemmarna namngav de mördade kvinnor som kommit till NKJTs kännedom. Ett extra ljus tändes även för de alla andra avlidna kvinnor som inte nämndes. Därefter hade de en tyst minut för de avlidna.

Mia Modig säger att de vet att mord också sker inom vår språkgrupp och genom att arrangera en ljusmanifestation blir frågan uppmärksammat och skapar en medvetenhet i vårt samhälle.

Hon berättar också att NKJT söker efter namn på mördade kvinnor och barn som är döva, hörselskadade och dövblinda samt coda barn som mördats av en man -

både närstående och utomstående. Vet man något namn så kan man ta kontakt med NKJT, kontaktuppgifterna finns på deras hemsida.

Kenny Åkesson och Mia Modig

nyhet@teckenbro.com

Nu kan döva barn höra

30 november 2023

Foto: Adobe stock

I det populärvetenskapliga forskningsmagasinet Apollon som ansvaras av Oslos universitet publicerades nyligen en artikel med rubriken "Tystnaden är bruten för alltid: Nu kan döva barn höra". Artikeln fick Norska dövförbundet, NDF att reagera. De menar att artikeln är vetenskapligt oförsvarbar och full av fel.

Forskningsartikeln handlar om Cochlea Implantat, CI, och dess betydelse för barns talutveckling som att talutvecklingen gynnas bättre ju tidigare operationen görs. Operationer har gjorts på bebisar som är fem månader. Parallellt med tidiga operationer är det viktigt att föräldrarna får lära sig hur de kan hjälpa barnen att använda hörseln för att utveckla talspråket. En träning som kan göras såväl digitalt som fysiskt.

I forskningsartikeln nämns visserligen att barn med CI inte kan uppnå normal hörsel, men NDF menar att artikelns rubrik förvillar och ger en annan uppfattning. Dessutom tycker NDF att det är upprörande att teckenspråk inte nämns alls i forskningsartikeln. NDF anser istället att barn med CI ska ha tillgång till talat språk, teckenspråk och hörselteknisk utrustning från födseln. En tidig tillgång till allt detta är en korrekt språkstimulering, menar NDF som understryker att det finns gott om vetenskapliga artiklar som visar att teckenspråk hjälper till i talspråksutvecklingen.

NDF ser också en oroande utveckling av att barn med CI inte lär sig teckenspråk. Förbundet har regelbunden kontakt med skolor som undervisar i teckenspråk, som bevitnar att de tar emot elever som gått integrerade de första skolåren men som

sedan inte klarar det och flyttar till dessa teckenspråkiga skolor. Effekten blir att eleverna har utvecklat en språkbrist efter flera års haltande med att försöka hänga med och höra. Något som kunnat förhindras genom att ge barnen tillgång till teckenspråket lika tidigt som talet och de hörseltekniska utrustningarna.

Maria Norberg

nyhet@teckenbro.com

Kulturprojekt får pris i Island

30 november 2023

Foto: stjernarradid.is

Projektet "Kultur Ger" i Island fick den 16 november Jónas Hallgrímssons utmärkelse för sitt arbete i det isländska språkets intresse. Utmärkelsen delas ut årligen på isländska språkets dag som infaller just den 16 november. Även ett pris delas ut till en person, i år mottog översättaren Áslaug Agnarsdóttir priset.

Projekt "Kultur Ger" startade 2020 och är ett gemensamt projekt mellan Ós Press, Stadsbiblioteket och Litteraturstaden Reykjavík. I projektet har en kurs i Visual Vernacular, VV erbjudits där Elsa G. Björnsdóttir, tolk, skådespelerska och poet, lärde deltagarna att skapa VV-berättelser. Efter kursen skrev Anna Valdís Kro, teckenspråksexpert och projektledare på Ós Press, en uppsats baserad på intervjuer med nio döva deltagare i kursen. I uppsatsen brottas Anna med det isländska teckenspråkets ställning i förhållande till VV-berättelsernas teckenspråk. Kursdeltagarna reflekterade också över det isländska dövsamhällets kulturarv samt dövlitteraturens plats i isländsk litteraturhistoria.

Lilja Dögg Alfreðsdóttir, kultur- och handelsminister, delade ut priset och utmärkelserna vid en ceremoni i Kulturhuset i Edda. Vid ceremonin representerades projekt "Kultur Ger" av Elsa och Anna.

Tine Hedin & Maria Norberg

Färre dövpsykiatriska mottagningar hotar tillgängligheten för döva patienter

30 november 2023

Foto: Adobe stock

Antalet dövpsykiatriska mottagningar i Sverige minskar drastiskt och riskerar att ytterligare försämra tillgängligheten för döva patienter. Vid början av 2023 meddelade Region Skåne nedläggningen av den dövpsykiatriska mottagningen i Lund på grund av personalbrist, vilket nu lämnar endast tre mottagningar för döva kvar i hela landet - Region Stockholm, Västra Götaland och Örebro.

Nu när det bara finns tre mottagningar i hela Sverige innebär det långa resor till mottagningarna för ett fysiskt möte de flesta döva patienter. Nu riskeras även mottagningen i Örebro att läggas ner på grund av resursbrist.

SVT:s program "15 minuter på teckenspråk" har bjudit Maria Midbøe, specialistpsykolog och psykoterapeut på dövpsykiatriprogrammet, Psykiatri Sydväst i Region Örebro, till studion för att diskutera om hur dövpsykiatrin ser ut i framtiden.

Maria berättar att det inte är lätt att rekrytera personal till dövpsykiatriska mottagningarna vilket är något Region Örebro möter just nu. Att utveckla en digital utveckling kan vara en lösning, som parallell till de kvarstående mottagningarna, för att få en psykologisk behandling. Hon betonar dock att denna lösning säkert kan fungera för vissa patienter men inte för alla.

Enligt SVT.se nyheter har mottagningen i Örebro en psykolog och en kurator men till årsskiftet slutar kuratorn.

Mikaela Alderlöf, enhetschefen för allmänpsykiatrisk öppenvård, Region Örebro län, intervjuades även hon i programmet 15 minuter på teckenspråk, säger att de strävar efter tre heltidsanställda och har försökt anställa fler personer men hittills så är det ingen som sökt till de tjänsterna som finns. Hon säger att behovet finns kvar och att mottagningen i Örebro har varit en viktig roll i regionen för döva. Hon är orolig över hur det ser ut och tycker att det skulle vara väldigt tråkigt om mottagningen måste läggas ner.

Om tjänsterna inte kan fyllas är risken stor att den dövpsykiatriska mottagningen i Örebro läggs ner vid årsskiftet. En lösning till döva patienter vid en eventuell nedläggning skulle kunna vara att de i stället går till en hörande psykiatri med tolk, men hon ser gärna att den specialistkompetensen som finns på dövpsykiatriska mottagningen finns kvar, säger Mikaela.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com